

Силабус
освітньої компоненти
Історія соціальної роботи
2026-2027 навчальний рік

Освітня програма: Соціальна робота та соціальна педагогіка
Спеціальність: І10 Соціальна робота та консультування
Галузь знань: І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення.
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський).

Викладач	Захарова Наталя Миколаївна, к.пед.н., доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=685 https://dspace.bdpu.org/handle/123456789/1133
Контактний телефон	0957976650
E-mail викладача	zaharovanatalia@ukr.net
Графік консультацій	вівторок: 13.00-14.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні/ семінарські/ лабораторні заняття	Самостійна робота	звітність
4/120	14	26	80	залік

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: історія соціальної допомоги, соціальної роботи, специфіка історії зародження соціальної роботи на теренах України.

Мета курсу: ознайомлення здобувачів вищої освіти з історією соціальної допомоги та підтримки на різних історичних етапах; виникненням та розвитком професійної соціальної роботи за кордоном та в Україні; історичними, національно-культурними, морально-етичними особливостями соціальної підтримки як загального національного поступу; усвідомлення ролі історичного контенту соціальної роботи в епоху соціальних перетворень для підготовки сучасного соціального працівника; виховання активної громадянської позиції, патріотизму.

Предмет курсу: історичні засади виникнення, розвитку соціальної допомоги у вітчизняній та зарубіжній практиці.

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності:

ЗК-2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і

технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-6 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ФК-2 Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

ФК-20 Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Програмні результати навчання:

ПР-2 Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань.

ПР-5 Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПР-3 Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПР-20 Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання.

Зміст курсу:

Тема 1. Еволюція соціальної роботи

1.1. Теоретико-методологічні основи курсу “Історія соціальної роботи”.

Суспільно-історична місія соціальної допомоги та підтримки в суспільстві. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Історія соціальної роботи». Періодизація історії соціальної роботи. Зв'язок з іншими науковими галузями та дисциплінами; джерела вивчення історії соціальної роботи.

1.2. Наукові підходи до визначення етапів розвитку вітчизняної й світової історії соціальної роботи.

Архаїчний період благодійності. Найдавніші форми й види допомоги та взаємодопомоги: реципрокація, редистрибуція, реконструкція, екстраполяція.

Тема 2. Філантропічний період в історії соціальної роботи

2.1. Благодійність і піклування в законах найдавніших держав.

Допомога населенню Месопотамії, Індії, Китаю. Римське право про проблеми усиновлення і піклування.

2.2. Християнська церква як головний суб'єкт соціальної допомоги в епоху середньовіччя. Вплив державних, релігійних інституцій на формування соціальної підтримки в суспільстві. Система допомоги в давніх іудейських та перших християнських громадах.

Тема 3. Огляд історії світового досвіду соціальної підтримки (до н. ери -X ст.)

3.1. Соціальна допомога на різних історичних етапах світової історії.

Гуманізм і солідарність, перші соціальні виплати у Вавілоні, давньому Єгипті, Греції та Римі. Соціальна допомога у Західній Європі за часів раннього та класичного середньовіччя. Соціально-економічний стан населення у середньовіччі. Християнська церква - головний суб'єкт соціальної допомоги в епоху середньовіччя. Соціальна функція монастирів.

3. 2. Форми допомоги та взаємодопомоги у слов'ян.

Родоплемінні й громадські (общинні) форми допомоги та взаємодопомоги у слов'ян до кінця X ст. Реконструкція організації соціального захисту у слов'ян. Основні форми допомоги і взаємодопомоги в стародавніх слов'янських громадах. Історичне значення Трипільської культури у формування прадавніх слов'ян. Общинно-родові форми допомоги й захисту в рамках роду, сім'ї, поселення. Господарські форми допомоги та взаємодопомоги.

Тема 4. Практика підтримки нужденних (X-XIII ст.)

4.1. Форми підтримки нужденних

Княжа та церковно-монастирська підтримка нужденних у X-XIII століттях. Вплив хрещення Русі на модель соціального захисту населення. Початок християнської благодійності за правління князя Володимира Великого (з 980 по 1015 рр.). Соціальний захист за часів князівства Ярослава Мудрого та Володимира Мономаха. Церковно-монастирська система благодійності.

4. 2. Основні тенденції в царині соціальної роботи (XIV - XV ст.).

Церковна, державна, світська соціальна допомога в XIV – XV ст. Розвиток монастирської системи допомоги та підтримки нужденних. Формування державної системи захисту. Виникнення приватної благодійності, світські підходи до підтримки та допомоги нужденним. Особливості соціальної роботи у тогочасній Україні.

Тема 5. Практика соціальної підтримки і допомоги на українських землях (XVI – XVII ст.)

5.1. Основні напрямки суспільної опіки.

Практичні аспекти соціальної підтримки в період XVI–XVII ст.: розвиток притулків, шпиталів.. Братства як специфічний соціальний інститут; благодійна діяльність українських братств. Значення для подальшого розвитку громадських організацій в Україні.

5. 2. Запорізька Січ – своєрідна модель української державності

Традиції соціальної допомоги й підтримки на Запорізькій Січі: історія, устрій; види соціальної підтримки в республіці; причини занепаду та її значення для подальшої історії України.

Тема 6. Державна допомога і опіка в Україні (друга половина XVII - початок XX століть).

6.1. Основні напрямки суспільної опіки на територіях підросійської України

Суспільна опіка на територіях підросійської України. Утвердження державно-адміністративних підходів до суспільної та приватної опіки. Державно-адміністративна суспільна і приватна опіка. Форми надання допомоги: інститути приватної доброчинності, відомчі інститути підтримки та захисту, благодійні товариства.

6.2. Державний і приватний соціальний захист з другої половини XIX ст. по 1917 р.

Вплив російських реформ 60-70-их років XIX ст. на розвиток державної і суспільної опіки. Сільська і волосна опіка. Міська система допомоги. Церковно-парафіяльна і приватна опіка. Особливості соціальної допомоги на західноукраїнських землях (Галичина, Буковина). Розвиток приватної благодійності та меценатства: вплив на освіту на культуру українського населення.

Тема 7. Становлення і розвиток соціальної роботи в Україні (1917 – 1991 р.р.)

7.1. Формування системи державного соціального забезпечення в Радянському Союзі

Вплив нової економічної політики на соціальне забезпечення у Радянському Союзі. Боротьба з жебрацтвом, безпритульністю, злочинністю. Соціальна допомога в роки другої світової війни та повоєнний час..

7.2. Формування системи соціального захисту в Україні за нових політико-адміністративних та соціально-економічних умов.

Структура Міністерства праці та соціальної політики. Український державний центр соціальних служб для молоді. Державна служба зайнятості. Організації самопомоги або взаємодопомоги. Волонтерський рух в Україні.

Тема 8. Еволюція практики соціальної роботи

8.1. Історичні передумови виникнення соціальної роботи як фахової діяльності.

Становлення фахової соціальної роботи за кордоном. Формування концепцій, поглядів на суть та розвиток соціальної роботи. Внесок у розвиток соціальної роботи М. Річмонд. Дж. Адамс та ідей сеттльментського руху. Заміна «дружніх візитерів» на фахівців: виникнення соціальної роботи як фахової діяльності. Внесок А. Саломон у підготовку кадрів для соціальної роботи.

8. 2. Становлення соціальної роботи в незалежній Україні

Вплив зарубіжних концепцій, підходів на формування професійної діяльності в соціальній сфері. Своєрідність становлення соціальної роботи як фаху в Україні: ХХ ст. – початок ХХІ ст. Розвиток моделі соціального захисту населення в кризовий період. Введення у державний класифікатор професії «соціальний працівник». Соціальна робота у воєнний та повоєнний період.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	120	14	26	-	-	80	120	6	6	-	-	108
Модуль 1												
Тема 1.Еволюція соціальної роботи												
1.1. Теоретико-методологічні основи курсу «Історія соціальної роботи»	7	-	2	-	-	5	7	-	-	-	-	7
1.2. Наукові підходи до визначення етапів розвитку вітчизняної й світової історії соціальної роботи.	8	2	2	-	-	4	8	2	--	-	-	6
Разом за темою1.	15	2	4		-	9	15	2	-	-	-	13
Тема 2. Філантропічний період в історії соціальної роботи												
2.1. Благодійність і піклування в законах найдавніших державах.	7	-	2	-	-	5	7	-	-	-	-	7
2..2. Християнська церква як головний суб'єкт соціальної допомоги в епоху середньовіччя.	8	-	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Разом за темою2	15	-	4	-	-	11	15	-	-	-	-	15
Тема 3. Огляд історії світового досвіду соціальної підтримки (до н. ери -Х ст..)												

3.1. Соціальна допомога на різних історичних етапах світової історії	7	-	2	-	-	5	7	-	-	-	-	7
3.2. Форми допомоги та взаємодопомоги у слов'ян	8	2	2	-	-	4	8	2	-	-	-	6
Разом за темою3	15	2	4	-	-	9	15	2	-	-		13
Тема 4. Практика підтримки нужденних (X-XIII ст.)												
4.1. Форми підтримки нужденних	7	2	2	-	-	3	7	-	2	-	-	5
4. 2. Основні тенденції в царині соціальної роботи (XIV – перша половина XVII ст..)	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Разом за темою4	15	4	4	-	-	7	15	-	2	-	-	13
Тема 5. Практика соціальної підтримки і допомоги на українських землях (XVI – XVII ст.)												
5.1. Основні напрямки суспільної опіки	7	-	2	-	-	5	7	-	2	-	-	5
5..2.Практика соціального захисту	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Разом затемою 5	15	2	4	-	-	9	15	-	2	-	-	13
Тема 6. Державна допомога і опіка в Україні (друга половина XVII - початок XX століть).												
6.1.Основні напрямки суспільної опіки на територіях підросійської України	7	2	2	-	-	3	7	-	-	-	-	7
6.2. Державний і приватний соціальний захист з другої половини XIX ст. по 1917 р.	8	-	-	-	-	8	8	-	-	-	-	8

Разом за темою 6	15	2	2	-	-	11	15	-	-	-	-	15
Тема 7. Становлення і розвиток соціальної роботи в Україні (1917 – 1991 р.р.)												
7.1. Формування системи державного соціального забезпечення в Радянському Союзі	7	-	-	-	-	7	7	-	-	-	-	7
7.2. Формування системи соціального захисту в Україні за нових політико-адміністративних та соціально-економічних умов.	8	-	-	-	-	8	8	-	-	-	-	8
Разом за темою 7.	15	-	-	-	-	15	15	-	-	-	-	15
Тема 8. Еволюція практики соціальної роботи												
8.1. Історичні передумови виникнення соціальної роботи як фахової діяльності	7	-	2	-	-	7	7	-	-	-	-	7
8.2. Становлення соціальної роботи в незалежній Україні	8	2	2	-	-	4	8	2	2	-	-	4
Разом за темою 8	15	2	4	-	-	11	15	2	-	-	-	11
Всього за курс:	120	14	26	-	-	80	120	6	6	-	-	110

Методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, лекція, семінари бесіда (вступна, бесіда-повторення); наочні (ілюстрування за допомогою електронного опорного конспекту); практичні: (вправи, моделювання життєвих ситуацій); методи стимулювання навчальної діяльності (метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувачів, створення ситуацій пізнавальної новизни); методи контролю і самоконтролю (метод усного контролю (метод письмового контролю, метод тестового контролю).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): навчальний курс складається з лекцій, семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи. Лекційні заняття передбачають ведення письмового конспекту. Підготовка семінарських занять передбачає усне

опрацювання теоретичних питань та дискусію за темою. Підготовка завдань до самостійних та індивідуальних робіт здійснюється у друкованому вигляді (формат MicrosoftWord або PowerPoint (де необхідно) за визначеним шаблоном та передбачає усне опитування здобувачів протягом семінарського заняття до теми або на груповій/індивідуальній консультації.

Політика використання штучного інтелекту: Інструменти штучного інтелекту (ШІ), такі як ChatGPT, Grammarly, Claude, Gemini та інші подібні платформи, можуть бути використані здобувачами освіти для підтримки самостійної та індивідуально-дослідної роботи. Це включає написання чернеток, перевірку граматики, генерацію ідей або обробку даних тощо. Використання має бути етичним і усвідомленим та не замінює особистий аналіз і висновки здобувача

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: технічне (комп'ютер,проектор); програмне (MicrosoftOffice: PowerPoint, Word, Moodle, репозитарій); наочність (презентації у форматі PowerPoint).

Система оцінювання та вимоги:

Форма підсумкового контролю успішності навчання : залік

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота та				Середнє арифметичне за поточну роботу (максимально 50 балів)	залік. 50	Сума 100
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4			
25	25	25	25			
Змістовий модуль 5	Змістовий модуль 6	Змістовий модуль 7	Змістовий модуль 8			
25	25	25	25			

Приклад за виконання курсового проекту (роботи)

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 25	до 50	до 25	100

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених планами семінарських, самостійних та індивідуальних робіт. За вивчення кожної теми максимально нараховується 25 балів, з них: 5 бал. – усна відповідь, по 5 бал. за самостійну та ІНДЗ, 10 бал – тест.

Критерії оцінювання семінарського заняття (усна відповідь)

«5» бали – повно, змістовно, з посиланням на наукові джерела, цитування авторів, зв'язок з попередньо вивченими темами та проекцією на професійну діяльність, повна відповідь на уточнюючі питання, часткова опора на конспект.

«4» бали – достатньо повно, з посиланням на наукові джерела, відповідність темі та плану, зв'язок з попередньо вивченими темами та проекцією на професійну діяльність, об'ємна відповідь на додаткові питання, часткова опора на конспект.

«3» бали – неповне розкриття змісту питання, неповна або негрунтовна відповідь на додаткові питання, допущені незначні помилки під час відповіді, опора на конспект.

«2» бали – часткове розкриття програмного питання, слабе знання базових понять і показників, неповна або відсутня відповідь на додаткові питання, читання з конспекта.

«1» бал – підготовлено письмовий фіксований виступ без усної доповіді.

На занятті заохочується активність здобувачів, участь в обговоренні питань. Висока активність на семінарському занятті (від 3 і більше змістовних доповнень) оцінюється від 1 до 3 балів; середня активність – (доповнення не повні, часткове повторення попереднього доповідача) від 1 до 2 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Самостійна робота є частиною підготовки здобувача до заняття. Проводиться у формі письмової відповіді на теоретичні питання. У складі письмової роботи міститься один-два теоретичні питання.

«5» бали – повна, обгрунтована відповідь на питання аналітичного та пошукового характеру («проаналізуйте», «дайте пояснення», «підібрати», «згрупувати»...).

«4» бали – не досить повна відповідь, недостатня аргументованість на питання аналітичного та пошукового характеру («проаналізуйте», «дайте пояснення», «підібрати», «згрупувати»...).

«3» бали – неповні відповіді на запитання, грубі помилки при висвітленні теоретичного матеріалу.

«2-1» бали – часткове виконання завдання, відсутність власної точки зору на питання.

Критерії оцінювання індивідуально-дослідних завдань

ІНДЗ є частиною підготовки здобувача до заняття. Проводиться у формі письмової відповіді на теоретичні питання, але впливає на формування фахових компетентностей здобувача. У складі письмової роботи міститься одне завдання.

«5» бали – повна, розгорнута відповідь на питання дослідного та творчого характеру, (інноваційні форми презентації – історична реконструкція, відеофрагменти, фільми, художні ілюстрації, схеми); ґрунтовні аналітичні матеріали, реферативні повідомлення; соціальне моделювання.

«4» бали – не досить повна відповідь на питання дослідного та творчого характеру (інноваційні форми презентації – історична реконструкція, відеофрагменти, фільми, художні ілюстрації, схеми); не достатньо обґрунтовано аналітичні матеріали, реферативні повідомлення; соціальне моделювання.

«3» бали – неповні відповіді на запитання, грубі помилки при висвітленні теоретичного матеріалу; недостатно змістовного матеріалу.

«2-1» бали – часткове виконання завдання, відсутність власного бачення вирішення завдань.

Оцінювання виконання тестових завдань

Тестові завдання до кожної теми нараховують 10 питань. Кожна правильна відповідь (за ключем) оцінюється в 1 бал. Максимальна сума балів за тест – 10.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Форма і терміни семестрового контролю з ОК для денної та заочної форми навчання визначаються робочим навчальним планом спеціальності, розкладом сесії і включають проведення екзамену.

Семестровий контроль проводиться у формі усного опитування (за програмою заліку, розробленою для цієї дисципліни) у формі співбесіди, відповіді здобувачів на питання програми та додаткові.. Форма проведення семестрового контролю зазначається в робочій та навчальній програмах.

Максимальна кількість балів, що нараховується за залік 50 балів.

Критерії оцінювання (усних відповідей)

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно» 40 – 50	Відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Спостерігається глибоке володіння матеріалом, здобувач висловлює власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.
«Добре» 15 – 39	Відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, неточності, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене власне ставлення до змісту питань.
«Задовільно» 1 – 14	Відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань, але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.

ПІДСУМКОВА ОЦІНКА

За підсумками вивчення освітньої компоненти здобувач вищої освіти може отримати 100 балів (50 балів¹ – поточне оцінювання + 50 балів – контрольне оцінювання (залік)).

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;

n – кількість залікових кредитів;

50 балів – залік.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час підсумкового контролю..

Шкала оцінювання: університетська та ЄКТС

Сума балів за університетською шкалою	Оцінка ЄКТС
---------------------------------------	-------------

90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
1-34	F

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація) Основні

1. Кальченко Л. В. Теорія та історія соціальної роботи : навч. посіб. у 2 ч. Ч. I : Історія соціальної роботи. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2026. 277 с.
2. Власенко К. О. Історія соціальної роботи та соціального виховання : навч. посіб. Київ : ЦП «Компринт», 2024. 649 с.
3. Дунаєва Л. М., Войтович О. І. Історія соціальної роботи : електрон. метод. рек. з курсу для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти спец. 231 «Соціальна робота». Одеса : ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2023. 34 с.
4. Семигіна Т. В. Міжнародна соціальна робота: пріоритети та стандарти. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 175 с.
5. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота : навч. посіб. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
6. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота (теорія і практика) : підручник для студентів вищих навчальних закладів. 3-тє вид., стереотип. Київ : Каравела, 2022. 367 с.
7. Денисюк О. М. та ін. Соціальна робота : навч. посіб. / за ред. О. В. Епель, Т. Л. Лях, І. В. Силантьєвої. Ужгород : РІК-У, 2023. 418 с.
8. Семигіна Т., Коляда Н., Кравченко О. та ін. Персоналії в історії професійної соціальної роботи: від ХІХ століття – до сьогодення : колект. монографія. Київ : Компринт, 2023. 234 с. (
9. Матрос О. О. Система соціального захисту в Україні : навч. посіб. Умань : Візаві, 2021. 175 с.
10. Соціальна робота у період кризових змін. Сучасні візії : колект. монографія / за наук. ред. Ю. В. Пелеха. Рівне : Волинські обереги, 2023. 306 с.

Додаткові

11. Сучасні теорії соціальної роботи : антологія / упоряд. Т. Семигіна. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 160 с. (
12. Омельченко С. О., Тернопільська В. І., Чернуха Н. М. та ін. Соціальна робота: реалії та виклики часу : навч.-метод. посіб. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2021.

13. Котикова О. М., Блінов О. А., Радченко М. І. та ін. Теоретичні та практичні проблеми надання соціальних послуг в Україні : колект. монографія / за заг. ред. О. М. Котикової. Київ : Кравченко Я. О., 2023. 303 с. ([Ирбис НБУВ](#))
14. Сільвестрова О. Ю. Технології соціальної допомоги : навч. посіб. Луцьк : ЛНТУ, 2023. 104 с. ([Факультет педагогічної освіти](#))
15. Бондаренко Н. О. Соціальна робота з різними групами отримувачів соціальних послуг : навч. посіб. Київ : НУБіП України, 2024. 524 с. ([DSpace Repository](#))
16. Howe D., Hill D. A brief introduction to social work theory. London : Bloomsbury Publishing, 2024. ([Факультет педагогічної освіти](#))

Інтернет-ресурси

17. Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України : офіційний вебсайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/> (дата звернення: 19.09.2026).
18. Законодавство України : офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 19.09.2026).
19. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2671-19> (дата звернення: 19.09.2026).
20. European Association of Schools of Social Work : офіційний вебсайт. URL: <https://eassw.org/> (дата звернення: 19.09.2026).